

Numărul 17. Oradea-mare 23 apr. (6 maiu) 1900. Anul XXXVI.

Apare duminica. Abonament pe an 16 coroane, pe 1/2, de an 8, pe 3 luni 4. Pentru România pe an 20 lei

Carmen Sylva

IEHOVA H.

1.

Poporul florii îi așternu pe cale,
 Și hațne-î așternu — iar eu am ris.
 L-am dus pe la județ, l-am dus la cruce,
 Iar capul lui însângerat ardea
 Și fruntea sa 'nroșit-a fost de sânge,
 Dar eu am ris de el, bătându-mi joc.
 Voi l-ați bătut cu biciul și-ați strigat:
 „E Dumneșeu!” și l-ați ucis urlând:
 „E Dumneșeu!” Dar arătați-mi mie
 Pe-a toate creatorul Dumneșeu,
 Și vreați să i me 'nchin! Mi-l arătați
 Pe cel ce poartă soarele 'n vèzduhuri
 Și-acăruî glas răsună ca furtuna,
 Pe cel ce seceră copaci ca țarba:
 Eu vreau să-l vèd și să-l cunosc, cum e;
 Și vreau să-l știu, cum pruncu-și știe mama.
 Cum cerbul-puii cunoașce pe cerboateă!
 Dar nu! Mai înainte nu me plec —
 Eu rid, când plânge Dumneșeu voștru!
 Eu am un Dumneșeu, dar el nu plânge.
 Și rid când Dumneșeu voștru moare:
 Al meu trădeșce 'n veci, că-î Dumneșeu!
 „Tu vei trăi 'n etern!” — Eu voi trăi,
 Când toate pier? Etern? Ei, bine dară!
 Eu voi trăi cătând pe Dumneșeu.
 Nu vreați să mor până 'n clipita 'n care
 Voi sta cu Dumneșeu față 'n față,
 Să-l vèd și să-l cunosc așa cum e;

Când vine 'n cer, El vine ca furtuna,
 El face semn, și lumile-l ascultă —
 Atunci o să me 'nchin și am să mor.

2.

Pustiū eră 'mpregiur și ars pământul.
 Nici pom, nici țarbă, nici tușiș n'avea
 Deșertul fără umbră. Albul soare
 Svirlia săgeți ferbinti, ca limbi de foc —
 Și-apoi s'a scufundat în Marea-Moartă,
 Ca 'n plumb topit un glob aprins de aur.
 O pasere trecu bătend din aripă,
 Dar moartă ea cădū de-otrava mării
 Și multă vreme, rece-ășă pluti
 Pe luciul mort cu aripile 'ntinse.
 Cu ochi întunecați priveșce-Ahasver:
 „Eterna moarte ție! Mie viața
 „De-apururi, și 'ndoiala cea de veci!
 „Ce-s eu? Și ce-î Iehova? Și ce-î lumea?”
 Se 'ntoarse-apoi Ahasver și, plecând,
 Pustia-l înveli 'n luciri de-Amurg.

3.

În Nil intrase soarele cel galben
 Și roș luciă și zarea și nisipul
 Și pietrele 'mpregiur. Giganti năpraznici,
 Coloanele lui Memnon se 'nălțau
 Ca umbre mari și-albastre cătră cer;
 Și-o boare-ablă bătea 'n vèzduh ferbinte.
 Coloanele 'ncepur' acum să cânte
 Cu freamăt lung și 'ncet, părënd o taină
 De mult închisă 'n piept și spus' acum

*Amurgului și borilor de seară.
Ahasver stă tăcut și-ascultă lacom,
Le-ascultă mult, să le 'nțeleagă taîna.*

*Tăcere se făcù apoi, și 'n urmă noapte.
El stă și-acum pe loc. „De ești Memnon,
De ești tu Zeu, de ce te plîngi tu Noptiț?
O vorbă zi, și ziuă se va face
Și soarele venind din mări va răsări.
Oh, zi-o, ca să-ți cred!”*

Și se făcù

*Maî noapte, tot maî noapte, tot maî mare
Statuia. Și 'ntunerecul din cer
Aseunse 'n urmă ochilor pe Memnon
Lăsăuî pe-Ahasver fără de răspuns.*

4.

*Sub ceru 'nflăcîrat, un stêlp, în Indiî
Întrece palmierii nălți, cu fruntea.
Și-un om, pe stêlp, în cîrfu-î stă și caută
Prin zări. De aî el stă. Nu știe nimenî
De cînd. Și de-unde-î el, nu știe nimenî.
Dar cînd cu tălmuiții pașt tăcerea Noptiț
Seoboră pe pămînt, atunci străinul
Intinde brațele spre cer, par' c'ar voi
Să smulgă cerul pe pămînt cu sîla.
„Iehova! Dac' ai fi, te-aș fi vîdut!
„Dar ah, nimic, nimic nu te vesteșce.
„Creșe holdcle 'n cîmpii și pter în urmă;
„Mor oamenî, iar în loc vin vecinic oamenî,
„Nebunî și reî precum le-au fost părinții.
„S'adună-aici și cască ochii mari
„La mine, și sînt „sfântul“ pentru ei:
„Îmî cer minunî, s'alung și boli și moarte,
„Să 'nlătur pedepsirea vînei lor,
„Ca iurăș să s'asvêrle 'n vînă nouă.
„De-aî fi Iehova, tu, stăpân al lumii,
„De mult ai fi zdrobit pe vermiî aștia —
„Nimic n'ăî fi creîtat, nimic, Iehova!
„Tu nu ești Dumneđeî!”*

Cu capu-'n jos

*S'asvêrle-acum Ahasver de pe stêlp.
Și șișăe 'n tufiș, și ard prin noapte
Aproape-aici, selbateci ochi de tigru.
Priveșce fiara drept; și ca un sunet
De ape 'n depărtări, îi geme glasul.
Se uit' Ahasver lung și-așteaptă moartea,
Dar, ca vrăjit de ochii lui Ahasver,
Stă tigrul strîns, iar coada-î sbiciveșce
Pămîntul, bate 'n fălcî, și-apoi se 'ntinde
Și pleacă 'ncet prin codru. Iar Ahasver
Spre Gange-aleargă 'n goană și s'asvêrle
În rîu, și 'noată 'n susul apêi ca să-și piardă
Viața 'n rîu. Puternicile valuri
Îi dau puteri. La mal dincolo iese
Și intră 'n codrii-adânci. Iar codrii sună*

*Și gem în urma lui și urlă 'n noapte
Fugarului: „Nu! Nu e Dumneđeî!”*

5.

*Nisip eî veđi cu ochii pretutindenî,
O mare de călduri scânteietoare.
Nici chin, nici bucurii pustiuî n'are —
Ici colo stânci pleșure, ca năluce
Se nalță trist.*

Un om acum s'arată

*Din peștera de stânci și, neclipind
Din ochi, ca un vultur, spre soare cată.
„El nu-î nici în pustiu?” Dîce el
„Și nici în stele nu-î. Nici a fost
„Tăcere cu de-ajuns, ca să-l aud:
„Destul de mare cerul, ca să-l vîd!
„Nisipul e ca miile de stele.
„Iar stelele sînt fire de nisip —
„Etern aceeaș lume fără rost.
„Nevrednică să fie viața 'ntr'însu!”*

*Și tat' atuncî cu norul de furtună
Se vîd teșind din pulbere, venind
Ca volbură, selbateci călăreți.
Cu zîngăte de-oțel și fluturînd
Vestmîntul alb, iar caii 'n goana lor
De-abîă ating pămîntul și aleargă
Nebunî, ca niște gânduri mari pornite
Din cap, ca să cuprină 'n goana lumea.
Acum s'oprese. „Nî-e sete“ dîce „nî-e sete!
Străine, dă-ne apă.“ Noi sburîm
Spre lupte. Dar aici, în vîrf de sulii
E gloria, iar sulii-î purtată
De braț, și brațul cere hrană nouă!
— „Voi mergeți la rîșboi?” Dar pentru cine?
— Ah, cum întrebî! Pentru credința noastră
Și sfântul Dumneđeî!”*

Atuncî Ahasver:

*„E Dumneđeî în lupte?” și 'n tăcere
El pleacă fruntea trist. Ș-apoi: „De-aveți
Un cal, eî plec cu voi! Eî vreaî în luptă
Să cat pe Dumneđeî, și vreaî să-l aflu.”*

6.

*Și zi cu zi turbat rîșboiul urlă.
Și an cu an Alah aprinde lupta.
Imperiî cad, și neamuri pter. Furtuna
Și moartea trece p'unde trec Mauriî.
Iar unde-î maî cumplit omorul luptei,
Acolo stă și seceră Ahasver.
E fulger spada lui, și flacări ochii,
Iar glasul lui ca țipetul de trîmbiți.
Protivnicii-l cunosc, ca pe-o năluce,
Nu prinde fieru 'n el, și n'are moarte,
Iar gura lui vueșce: — Alah, Alah,
Părea că p'însuși Dumneđeî îl chiamă*

*Din cer, ca să se 'ncaere-amêndoî.
Astfel întră 'n pământul andalusic.
Câmpia strălucită 'n Amurgul roșu,
Frumoasă ca 'n povești și ca Edenul
Cel vecinic cald. Proptit pe spad' Ahasver
Privește 'n vânt acum, iar luptătorii
Prin țarbă s'odihnesc în glur. Și 'ncet
Începe-un tiner să 'nstruneze lira
Și 'n freumăt de cuvinte dulci el cântă
Edenul, tânguit și drag. Tresare
Ahasver tremurând: „Ah, nu e 'n lupte!
„Nu-'n lupte-î Dumnețeu! El este 'n cântec.
„Învățâ-me cântarea ta, copile —
„Și ia fugarul meu în schimbul lirei:
„Fii tu eroi de-acum! Eă vreaî să cânt!“*

7.

*Pierduți cu firea-l ascultaî pe-Ahasver,
Cântându-le pustiuri largi și lupte —
Cântări. acum ca flacăra de foc,
Ca florile din basme-acum, și-aprinse
Ca soarele 'n arșită uneori,
Gingase-acum ca pânza de paingen
Când roua scânteliază 'n tortul ei.
Acum cântă cu vuet ca de trîmbiți
Selbatece cântări, și-acum duios
Și-așă de tânguit și blând, că lacrimă
Scotea din ochii care-aî ris cu hohot,
Și nimeni nu putea pricepe 'n lume,
Cum poate el pricepe 'n lume tot,
Simțind ca pentru toți.*

Și ei cădură

*Tăcuți și 'mbrățișaî acum genunchii
Acestui om ce deschidea prin cântec
Adâncul firii lor, spunea 'n cuvinte
Ce nu 'ndrăsniaî să-și spue nici șoptind.
Eroi făcea din tineri; în femei
Văpăi el aprindea, și dulcea jale:
S'asculte și să tremure de drag.
Și-avă de-onoruri parte, și de-averi;
Iubit eră de regi, iubit de neamuri —
Dar trist eră și 'ntunecat poetul
Și rece totdeauna 'n ochi, de par' că
Nu el eră acel ce cântă vecinic
Cântări de pretutindenî.*

(Va urmă.)

G. Coșbuc.

*****

Superstiția este poesia vieții; de aceea nu strică
dacă poetul este superstițios. *Goethe.*

*

Căutând cu prea multă rivnă stima altora, faci
să se creadă, că nu te stimezi tu însu-ți.

Petit-Senn.

*

E mai ușor să găsești o coroană, decât să gă-
sești un cap demn de dânsa. *Goethe.*

De dincolo de mormânt.

I

*Ș*ta pe gânduri, în preajma copacilor înfloriți...
Eră în aprilie. În lumea vegetală reîncepea
viața. Eră cald: peste întreaga fire soarele împrăș-
cica lumină și un dor reîmprospătat de viață.

Dânsul, — din toamnă, când frunzele cad, când
aerul se face rece, când și soarele pare plecat me-
lancoliei, — trăise numai în dureroasa plăcere a re-
gretelor și a amintirilor... Trăise în lângedeală, în
fața unui portret, care de multe ori îi dăduse ilusiu-
nea unei vieți ce mai urmă să fie; trăise în camera
în care ea murise, din care dispăruse, dar în care
lăsase cea din urmă suflare, cel din urmă zimbet,
cea din urmă privire plină de-o negrăită dragoste
pentru el...

Și acum, — în fața reizbucnirii vieții, prin toți
porii Firei, — în grădina ninsă de florile lui prier,
— își retrăia și el acești din urmă doi ani de feri-
cire...

Par' că o vedea pe Nelly, tineră mai mult prin
spiritul și graiul ei dulce; frumoasa mai mult prin
acea reversare asupra figurei a marilor însușiri su-
fletești, care farmecă mai adânc pe cugetători, pe
cei liniștiți de fire.

Par' că vedea alături cu dânsa pe Ema, prie-
tena ei de inimă, cu adevărat frumoasă, dar care
prindea din strălucirea sufletească a Nellei.

Eră într'o seară de maiu când Nelly îi deschi-
sese vorba, hotărîtor, pentru Ema.

Tinera copilă avea simpatie pentru el, pornită
din laudele ce zilnic i le adusese Nelly, ea o bună
cunoșcătoare a caracterului lui Marii.

Ea doriă din suflet o tovarășie casnică a prie-
tenei sale cu omul, de care, dacă ar fi fost mai ti-
neră, și-ar fi legat buciros viața.

Erau singuri, tot în aceasta grădină, pe-atunci
acoperită cu totul de verdeața și farmecul primă-
verei.

— De ce voiești a-mi da pe Ema, când în su-
fletul meu, dta, doamnă, ai prins de mult un loc...
îi răspunsese el, cu glasul tremurător...

Ea-l privise mai multe momente, surprinsă par'
că, dar și mișcată. Apoi, zîmbise cu tristețe și-i di-
sese:

— Dta ești tiner încă și eă în toamnă... Cum?
nu veți nepotrivirea?

— E nepotrivire numai când sufletele nu se în-
țeleg, și nu se înțeleg când nu se pot cunoaște...
răspunsese el, cuprindend-o cu privirea aceea care
spune și mai mult decât toate cuvintele, sau care
împlinește cu îndeșulare ceea ce graiul nu îndrăz-
nește încă să spue.

Nu uită nici acum cât se făcuse de palidă, du-
cend mâna la inimă, și cum alergase el de repede ca
să i se facă sprijin.

— Nu e nimic, a trecut, — răspunsese ea, după
câteva clipe... Sufer de inimă, și... o bucurie prea
de tot mare... prea pe neașteptate, îmi ia răsula-
rea... îmi sdrobește peptul...

— Îartă-me dacă ți-am pricinuit un reu așă de
mare, Nelly... draga mea Nelly...

— Reul e fisic, și e trecător... A trecut chiar...
Cu toate acestea gălbeneala chipului rămânea,
arătând o suferință adâncă.

— Atunci dar bucuria ... dovedește tocmăi potrivirea sufletelor noastre, dragă Nelly ...

— Nu, nu ... dovedește ...

Și nu putuse vorbi mai mult, căci urmasa nu-mai decât o sincopă, iar câteva zile Nelly fusese bolnavă ...

Medicul, întrebat, conjurat de dânsa să-și spuie adevărul asupra gravității boalei și asupra timpului cât ar fi putut să mai trăiască, se hotărîse a-și spune că: nu în destul de mulți ani, dacă viața o putea avea fără emoțiuni; doi ani, cel mult, dacă împrejurări sguđuuitoare i-ar osteni-o.

Și Nelly se hotărîse atunci a-s lega viața și iubirea de viața și iubirea lui Mariu, de oare-ce e moarte timpurie nu avea când s'o îmbetrănească și când să micșoreze iubirea lui Mariu pentru ea.

Și, în adevăr, trăise doi ani și ceva, în deplină fericire, iubind și iubită fiind, — plătindu-și inșe cu tot miezul vieții dulcele plăceri și cereștile emoțiuni ale unui traiu fără nici o clipă de înnoare.

Își dăduse sufletul, multămită pentru ea, — multămită și pentru el: tinerețea lui avea timp să se mângăie; și dacă nu eră s'o uite cu totul, putea cu timpul să iubească, sau cel puțin pe temelia unui dulce prietșug să mai alcătuiască o familie ...

Nu! ... el nu putea s'o uite ... Scumpa egoistă! ... Ea, în iubirea ei, se gândise mai mult la dânsa ... Să guste fericirea și să moară în culmea ei ... Dar această culme putea să ție cât viața ... Da, simțiea că ar fi tinut, după cum o iubiă el, după cum eră de deplină înțelegerea inimilor lor.

A! dacă n'ar fi luat-o el, drept glumă, avea vorbă a medicului că: va trăi numai doi ani! Ar fi ales mai degrabă calea jertfei: ar fi iubit-o fără să caute altă apropiere decât pe aceea a sufletului!

La ce-și folosise scurtul timp de căsnicie fericită, dacă nu pentru a-ș mșoră acum și mai mult nemângăierea, pierderea și golul întunecos din giuru-i?!

Însedar în tot timpul acesta familia Emei căutase a-l smulge din durerea lui ... Însedar prietenii căutaseră a deschide alte zări gândurilor lui amărite ...

Sunt pierderi care iaău cu ele toată inima, dacă în anume moment nu pot hotărî nimicirea ființei prin suicid ...

Ar fi avut pe ce câmp lucră, — căci începuse cu avocatura și o brodisse binișor: nu mai avea inșe gustul de muncă.

Ar fi scris, căci odinioară fusese bine întimpinat, când cu aparițiunea unui volum de nuvele. Îmboldul îi venise nu numai odată ... Despre ce ar fi scris inșe, dacă nu despre acest trecut scurt, dacă nu despre ea?

Dar de la înteelele rënduri il năpădisse plânsul, și aruncase condeiul. Durerea acelor clipe i se topiă în lacrimi; nu i se putea risipi pe hârtie.

Și, în preajma copacilor pe cari-și ninsese prier, suferința lui de șase luni, urmă să fie tot atât de nuficitoare, singură ea stăpâniă absolută pe vederea, pe inima și pe mișcările lui.

II

Ema Liveanu, pe timpul când Nelly umblă să-și sufle simpatie de Mariu Noreanu, nu se putea încredința pe sine dacă în adevăr ținea la dânsul.

Une ori se plecă șoaptelor Nellei și par' că-și veniă să se hotărască a-l luă, mai mult pentru dragostea cea adâncă de amica ei, — de sora ei mai mare, cum îi țieea, — de oare-ce eră mica încă pe când se învățase s'o iubească.

Un simțiment inșe, căruia nu șieea ce nume să-și dea, i se iviă din adâncul inimei și o făcea să tot amâne hotărîrea.

Simțiea plăcere când il vedea pe Mariu, eră impresionată de dragălașile lui față de dânsa, dar luă seama că tot acea purtare avea și față de Nelly.

Cumpăna prietșugului lui Mariu pentru Nelly și pentru dânsa, plină de atențiuni delicate pentru amândouă, nu trăgea nici odată mai mult de partea uneia sau alteia, pentru a însemnă o preferință, pentru a hotărî o alegere a inimei.

Cel puțin Ema nu avusese cum și când să poată simți o asemenea plecare.

Când inșe Nelly, după boala ei de câteva zile, îi spuse cu obrazii acoperiți de roșeață, cu batăi puternice de inima, că Mariu o alesese pe dânsa, — și acumă îi cerea ei sfat dacă trebuia să-l ia, — Ema avu câteva clipe de surprindere, de nemulțamire.

Repede inșe încungitură cu brațe calde gâtul Nellei și cu sinceritate îi arată părerea ei de bine.

După despărțirea de Nelly, lucrul i se înfățișă că așa trebuia să fie, ca ceva firesc, și cu adevărată bucurie vedu în sfârșit pe draga ei prietenă, căsătorită, fericită.

În timpul căsniciei acesteia inșe, inșetul cu inșetul începu a-i luă seama lui Mariu, mai de aproape, ca unu om pe care de curând il cunoscuse.

În fericirea în care il vedea, Mariu i se părea cu totul un altul, decât cel de pân' atunci: eră adevăratul Mariu, omul de simțiment, care, punea în iubirea lui pentru Nelly, toată conoara lui de îngrijiri, de delicatețe sufletească, de dragălașe născociri pentru a o face să petreacă în chip variat, plăcut și fără oboseală.

Viața lui eră numai în casă și pentru acasă.

Și așa, prinse de veste într'o zi, că pe nesimțite se făcea geloasă de fericirea Nellei, — dar mai ales că Mariu i-ajungea din ce în ce mai drag.

Iată ce viață ar fi avut, ea, dacă n'ar fi greșit să tot amâne hotărîrea de-a-l luă ... Iată de ce bărbat bun ar fi avut parte ...

În anul al doilea și cel din urmă al căsniciei bietei Nelly, Ema rar de tot a mai dat pe la prietena ei ...

Și aceasta, care începuse s'o înțelegă, avea ca singur nor ce lăsă umbră pe fericirea ei, starea sufletească a dragei sale Ema.

Când Nelly părăsi lumea și pe marele ei om de simțiment, durerea acestuia mai mult, decât moartea Nellei, puse o adevărată disperare în sufletul Emei.

Durerea lui nețermurită și statornicia acestei nimiciri sufletești, o făcură pe Ema să-l iubească negrăit de puternic și să sufere într'atât, încât să pue în grijă de moarte pe părinți ...

(Va urmă.)

N. RADULESCU-NIGER.

SUVENIRI NIMICITE.

Cântecul nebunului.

„Dacă-î drept că ținta vieții nu-î mormântul,
 „Că nu e sicriul primul nostru gând,
 „Că minciuni spun soarta și presimțimentul, —
 „Pentru ce copilul se naște plângând?”

„Dacă farmec este a iubi femeea.
 „Dacă nu strângi șearpe când în brațe-o strângi,
 „Dacă fericirei ea îți dă scântcea, —
 „Pentru ce amorul te face să plângi?”

„Pentru ce stai triste sălciiile? Marea
 „De ce geme, dacă Lumea e un răi?
 „De ce, la icoane, plânge luminarea?
 „De ce lacrămează viața, când o tai?”

*

Cel ce cântă aste tânguirii nebune,
 Până mai deunăci a fost fericit.
 De necaz, Urâtul a vrut să-și răsbune
 Și l'a-unebunit.

 Într'o dimineață, moare și se-ntemplă
 Să-î găsească o foaie ghem în pumnul stâng,
 Foaie'n care-ntreabă: „Optimism nătâng!
 „Pentru ce acum, când un glont în templă
 „O să-mi stingă viața. — pentru ce nu plâng?”

HARALAMB G. LECCA.

L e p r a.

— Conferența dlui dr. Victor Babeș. —

(Lepra o boală veche. — Cuibul primitiv al leprei. — Lepra e contagioasă. — Cele trei feluri de lepră. — Bacilul leprei. — Modul de infecțiune. — Ereditatea leprei. — Măsurii de apărare. — Conferența internațională de la Berlin din 1897. — Lepra în România. — Isolarea leproșilor. — Asilul de la Răchitoasa.)

În comunicarea sa făcută la Academia Română în ziua de 10/23 martie 1900, dl dr. Victor Babeș, a vorbit despre cauzele leprei, de distribuția ei geografică și despre pericolul care ne amenință, deoarece numărul leproșilor devine din ce în ce mai mare.

Lepra este o boală veche; deja în papirosele egiptiene, talmăcite în mare parte de vestitul romancier german Georg Ebers, fostul profesor la universitatea din Lipsca, găsim o descriere destul de amănunțită a boalei. Deasemenea o pomenește și istoricul Herodot. În cărțile lui Moise se află descrierea o boală care se potrivește în parte cu lepra; numele original al boalei este țaraat, ceea ce primii traducători ai testamentului vechiu au tradus cu lepra. Conferențiarul înse crede că cea mai bună descriere a leprei în sfânta scriptură o găsim în cartea lui Iov. Obiecțiunea că lepra nu se vindecă, pe când despre Iov ni se spune că în urmă s'a vindecat, nu pare a fi destul de fondată, deoarece la leproși se observă

câte o dată ameliorări cari de multe ori fac impresiunea unor vindecări, pe când în realitate boala re- apare după un interval mai lung sau mai scurt, subminând viața individului.

Este foarte greu a stabili astăzi care a fost în vechime patria leprei, de și e foarte probabil că ivită într'o localitate oare-care, ea s'a întins apoi și în alte localități. Conferențiarul crede că în Asia centrală, mai cu seamă în Turkestan, ar fi apărut primele cazuri de lepră. Dar la urma urmelor puțin ne importă unde au fost primele cazuri de boală; e destul să șcim că astăzi mai toate țările din lume adăpostesc bolnavi de lepra, numai că pe când în Europa numărul e mic, în alte părți, în Indii spre exemplu, se află sate în cari la 10 locuitori sănătoși vine 1 lepros.

Atâta numai e sigur că țările în cari în vechime lepra eră în număr mare, prezintă și astăzi o frecvență mare a leprei. Cel mai mare număr de leproși s'a găsit în India și în China de Sud.

Boala înse se întinde din ce în ce mai mult, căci este o boală contagioasă (molipsitoare) al cărei microb (bacil) a fost descoperit de norvegianul G. Armauer Hansen și în urmă studiat în mod minuțios de dr. Neisser, profesor la facultea de medicină din Breslau în Germania. Dar trebuie să amintim un lucru: în vechime, de și nu se cunoșcea bacilul leprei, totuș se șccea că lepra este o boală molipsitoare; Moise scotea leproșii din mijlocul celor sănătoși și-i izolă în corturi, iar în evul mediu, când lepra a fost foarte frecventă în Europa, existau mii și mii de leproserii, de asile menite a izolă bolnavii de lepra și de a-i feri de a veni în atingere cu locuitorii sănătoși. Acelaș lucru se observă încă astăzi la unele triburi sălbatice cari gonese leproșii din mijlocul lor sau-i și omoară, numai cu scopul de a împedeca propagarea boalei.

Lepra înse, de și este o boală infecțioasă, pricinuită și ea de un microb, pe care l-am amintit mai sus, totuș se deosebește foarte mult de celelalte boale contagioase. Pe când la alte boale îndată după pătrunderea bacilului în organism, începe a se ivi și boală, după zile, săptămâni sau, la tuberculoza, după luni, la lepră pot să treacă 5—10—15 ani până la aparițiunea boalei. Ba, s'a vădut cazuri în cari un om s'a îmbolnăvit de lepra tocmai douăzeci de ani după ce venise în atingere cu un lepros.

Firește nu totdeauna trebuie să treacă un timp așa de lung; s'a vădut cazuri în cari boala s'a dezvoltat destul de repede; conferențiarul a putut constata că copilul unei femei leproase a căpătat lepra în timpul alăptării; lepra s'a dezvoltat în giurul gurei copilului și chiar pe buza superioară.

Conferențiarul arată apoi că deosebim trei feluri de lepră, o formă anesterică, care se manifestă printr'a aceea că în anume părți ale corpului se perde simțirea, așa că înțepătura acului sau tăietura cuțitului nu e de fel simțită. A doua formă e cunoscută sub numele de lepră tuberculoasă; pe frunte, pe față, la ureche, la mâni și la picioare apar niște noduri, bube; în puroiul acestor noduri se află bacilul leprei într'un număr colosal de mare. În fine mai există o formă mixtă la care întâlnim și noduri și turburările simțirii datorite unor alterațiuni ai nervilor. De obicei, și mai cu seamă la sfârșitul boalei, o formă trece în cealaltă. Sprâncenile dispar, mai târziu și mustățile și barba, nu înse și părul capului

care se păstrează până la urma. Fața capătă un aspect fioros, înspăimântător, care aduce cu expresiunea leului, din care cauză i s'a și dat numele de Leontiasă. Într'un stadiu mai înaintat al boalei se petrece un proces foarte curios de altfel: bubele și ulceratiunile de pe degetele mâinilor și a picioarelor fac să cadă câte o falangă, se produc deei adevărate amputațiuni, cari înse nu sunt dureroase: bolnavii nu simt nici o durere atunci când bubele mănâncă carnea până la os, încât cade câte un deget. Această formă se mai numește și lepra mutilantă. În progresul boalei mai rămâne în fine de amintit cele ce se petrec la organele vederii și la organul graului: cei mai mulți leproși dacă nu mor în urma tuberculozei pulmonare, care e foarte frecventă la leproși, devin orbi, din pricina ca lepra atinge globul ocular, sau sunt asfixiați, ne mai putând să respire din cauza nodurilor cari se dezvoltă în laringe.

Bacilul leprei, ne spune conferențiarul, se asemănă cu bacilul tuberculozei, înse e puțin mai drept, se colorează mai ușor cu colorile de anilină și reține mai tare colorațiunea, prin urmare e mai rezistent decât bacilul tuberculozei atunci când vom să-l decolorăm, să scoatem vapoarea care a pătruns într'ensul. Dacă este înse vorbă să distingem un bacil de celalalt, ne aducem aminte ca pe când bacilul tuberculozei se găsește mai cu deosebire numai în țesutul organului tuberculos, bacilul leprei din potrivă e răspândit în tot corpul, până și în piele. Și apoi mai vine o deosebire cantitativă; pe când bacilul tuberculozei se găsește în număr relativ mic, bacilul leprei se află în milioane și miliarde de exemplare în nodulii leproși, așa că nodulii aceștia sunt în mare parte compuși de bacili. Conferențiarul crede că se poate afirma, că la un individ lepros, cu lepra bine dezvoltată, numărul bacililor este așa de mare încât ajunge la o greutate de mai multe kilograme.

Cum se molipsește cineva din lepra? Dl prof. V. Babeș a fost cel dintâiu care a arătat că bacilul leprei pătrunde prin pielea intactă de-alungul părului și că chiar la suprafața corpului leproșilor se află bacilii leprei. Ar fi deci posibil ca anume la copii, la cari pielea e mai fină, bacilul să pătrundă în piele și ea aici să se înmulțească cu încetul. Dar și oamenii adulți pot contracta boala; conferențiarul ne spune că există date pozitive că unii oameni sănătoși au devenit leproși în urma contactului cu leproși. Așa de pildă s'a constatat de multe ori că infirmierii spitalelor în cari se adăpostesc leproși au dobândit lepra de la bolnavii pe cari îi au îngrijit. Alte ori o femeie leproasă a infectat pe bărbatul său; acesta muri și femeia măritându-se pentru a doua oară, a molipsit și pe bărbatul al doilea.

Se discută foarte mult în lumea științifică dacă lepra este sau nu ereditară. A priori nu se poate spune în mod hotărît că nu există nici un cas în care lepra să nu fi fost moștenită de la părinții în sensul ca copilul nou născut să presinte semnele caracteristice de lepra. Zambuco-Pașa, un medic care locuiește la Constantinopole unde, în treacăt fie dis, se află mulți leproși, comite două greșeli când pe de o parte afirmă că lepra nu este contagioasă, iar pe de altă parte ia drept dovedit faptul eredității leprei — un lucru care până acum încă nu e de fel dovedit.

Lepra este deci o boală periculoasă, o boală contagioasă, o boală fără leac care se sfârșește cu

moartea individului care a avut nenorocirea să devie lepros. Strămoșii noștri și-au dat seama de pericolele leprei și, înființând leproseriile, s'au ferit de contactul cu leproși. Măsurile au fost de multe ori prea aspre, nu voiau să știe de mila cu leproșii infecțioși — dar aceste măsuri au făcut ca lepra să dispară din Europa.

Nu mai în anii din urma s'a observat ca lepra câștigă din ce în mai mult teren și guvernul german, recunoscând gravitatea acestei boale, a mijlocit ca la 1897 sa aiba loc la Berlin o conferință internațională consacrată în mod exclusiv studiului leprei.

În România lepra există și în număr destul de mare; e probabil că avem mai mult de 300 leproși, mai cu deosebire în județele Argeș, Vlașca, Mușcel, Tulcea, etc. De când avem lepra în România? La această întrebare n'aveți nici un răspuns, dar e probabil că a existat în evul mediu, deoarece-ee în limbajul nostru avem cuvântul lepra — „a caduť ca o lepră pe capul nostru” — și încă cu o însemnare destul de caracteristică. Unicul act justificativ pe care-l avem se referă la secolul trecut și este publicat de eminentul istoric dl V. A. Urechia: voevodul Ioan Gheorghe Caragea ordona doctorului Constantin Samurcaș la 15 maiu 1816 ca cei doi bolnavi de *lof*, o boala lipicioasă ce nu are leac, să fie adăpostiți la sf. Elefterie din vale de lângă Cotroceni, dându-li-se lunar câte 40 taleri pentru amândoi. Alte date n'aveți asupra leprei în România, numai că de la 1877 încoaec, de la războiul independentei, casurile de lepră au devenit mai frecvente. Ba mai mult, unii leproși spun că boala ar fi capetat-o de la soldații ruși cu cari au avut a face în timpul războiului, cu cazaci etc. Posibilitatea acestei infecțiuni nu se poate nega, deoarece-ee lepra e destul de răspândită în Rusia și e foarte probabil că mulți soldați ruși, mai cu seamă acei de prin părțile Asiei, au fost leproși.

Pentru ca leproșii să nu fie periculoși, este nevoie să-i izolăm. Acest lucru nu este tocmai ușor căci leproșii noștri — cei mai mulți sunt țărani — au o dragoste deosebită pentru vatra, pentru căminul lor. Conferențiarul înse crede că atunci când vom oferi leproșului un traiu bun, poate și o ocupațiune potrivită, și nostalgia se va măsora în mod simțitor. S'a făcut un început în această direcțiune sub îndemnul dlui prof. dr. I. Felix, fostul șef al serviciului sanitar civil. În localul unei vechi mănăstiri, la Răchitoasă în județul Tecuci, s'a înființat un asil de leproși care acuma este poporat de 20 bolnavi — un număr prea mic pentru totalul leproșilor cari desigur că nu pot fi izolați la domiciliul lor. — Ce e drept, locul ales pentru această leproserie nu este tocmai fericit, deoarece-ee, după statisticele oficiale, în județul Tecuci există numai un singur lepros, și experiența a arătat, că asilurile de leproși, plasate în localitățile în car' nu există lepra, fac ca după un interval de câțiva ani sau și de câteva decenii, satele din giurul acestor asile să fie inundate de lepra. Ar fi deci de dorit ca leproseria plasată la Răchitoasa să fie mutată într'un județ în care lepra este mai frecventă și unde pericolul infecțiuni nu va fi așa de mare.

Sfârșind, conferențiarul afirmă că este de datoria guvernului a luă măsurile necesare pentru remediarea reului care ne amenință: răspândirea leprei în România.

Din fața-mî.

După Heine.

*Din fața-mî albă de paloare
N'ai descifrat a mea iubire?
Așteptî tu chiar ca mândra-mî gură
Să-ți spună vorba de cersire?*

*Dar gura asta-î mult mai mândră.
— Sărutâ numai și glumești. —
Și îndevrînca de-apururi
În contra inimii vorbești.*

ELENA DIN ARDEAL.

A b d u l.

La 17 aprilie anul trecut, când me duceam la București, făcui în tren cunoștința unui francez, cu numele Pierre Texier. De la Sinaia și până la București, vorbirăm mereu. Fusese doi ani soldat în Algeria și apoi în Madagascar. El îmi povesti o întâmplare interesantă din Algeria, de pe timpul resbelului francezo-german.

La marginea orașului Alger, eră o grădină mare incongiurată cu ziduri înalte. Grădina eră plină cu portocali, cu lămâi și cu smochini. În mijlocul ei, între doue șiruri de portocali, eră casa vopsită cu alb a bătrânului arab Abdul. El eră socotit, ca unul dintre cei mai bogați arabi din orașul Alger. În tinerețe, el facuse negoț cu fesuri și cu covoare, dar de când îmbătrânise, trăia retras și foarte rar eșia dintre zidurile lui.

Abdul avu șapte feciori, dintre cari șase murira în floarea tinereții. Unul fu spintecat de un leu, într'o caravană, unul se înecase și nici ceialalți n'aură un sfârșit mai bun. Mai rămăsese cu Mehmet, fala bătrânețelor lui. În el îi mai sta toată speranța, toata liniștea lui sufletească.

Ce om fericit avea să fie Mehmet, după moartea bătrânului Abdul! Căci Abdul eră bogat și avea să-î lase lui Mehmet, casa lui albă incongiurată cu ziduri înalte, pungile lui cu bani de aur și toate grădinile lui, pline cu portocali, cu lămâi și cu smochini.

Mehmet eră un băiat glumeț și cel mai frumos și mai voinic dintre toți tinerii arabi din Alger. Avea trecere pretutindenî și chiar cadiful promisese lui Abdul, ca-î va da lui Mehmet de soție, pe o fiică a lui.

La 20 de ani, Mehmet fu recrutat într'un regiment de vânători. Într'un an înaintase la gradul de sergent. Cum eră într'un regiment de: „Chasseurs“, eră cunoscut peste tot, ca unul dintre cei mai buni țintași.

Într'o zi se auđi prin oraș, că Franța va întră într'un resbel mare și, că vor fi duși în resbel și: „Les chasseurs d'Afrique“ din Algeria. Și Mehmet eră soldat, și de sigur îl vor duce și pe el. Cât a plâns bătrânul Abdul, la acest gând! Presimțea par' că, că Mehmet al lui, de se va duce, nu se va mai întoarce. Inima lui par' că-î spunea aceasta. Și Abdul diua și noaptea se rugă, căci Allah e mare și înțelept și cel mai puternic dintre toți. Lui Allah îi va

fi milă de el, va ascultă rugămintea lui și va păzi pe Mehmet de ori-ce primejdie.

După vre-o câteva septemâni, spre cea mai mare mâhnire a lui Abdul, orașul întreg eră în ferebere. Se pregătiau trupe întregi, cari aveau să se ducă departe, tocmai la marginile Franței, să se lupte din resputeri cu inimiții. Pretutindenî se vedeau fețe triste, îngrijate; se auđeau șgomote, neobișnuite până atunci.

La timpul fixat, într'o frumoasă dimineață, când aerul eră parfumat cu miroșuri de flori, mulțime de vapoare pline cu: „Zouavi“, plecau spre Marseille. Între aceștia eră și Mehmet. Abdul eși la port și cu ochii plini cu lacrimi urmări vapoarele, până ce nu se mai vedeau. I se rupea inima când gândia, că Mehmet al lui nu se va mai întoarce poate, că va fi dus pentru vecinicie și va muri prin țeri streine. Dar ce să faci? Allah e mare și puternic și nu-l va lăsa.

După câțeva vreme de la plecarea trupelor din Algeria, Abdul primi o scrisoare de la Mehmet. Îi scriea, că e sănătos, că până acum a scăpat nerănit, de și vre-o câteva gloanțe i-au găurit fesul, că ei se luptă ca lei, dar nici inimiții nu se lasă ușor.

Ce bucurie neînchipuită pentru Abdul! Și mulțami lui Allah, că a scăpat până acum pe Mehmet de primejdii și-l rugă, cu cea mai mare evlavie, să aibă grije și mai încolo de el.

Dar' Abdul tot neliniștit eră. De când plecase Mehmet, nu mai avea zi bună; totdeauna eră trist și se vedea cuprins de o frică, de o neliniște, cum nu-l veduse nimeni până atunci. Zile întregi sta perdut, cu ochii rătăciți și cu capul în pământ. Și de câte-ori gândia la resbel, la Mehmet, i se umpleau ochii cu lacrimi. Îl chinuia, ziua și noaptea, niște presimțiri îngrozitoare; i se părea, că vede pe Mehmet mort, cu peptul găurit de gloanțe și apoi aruncat într'o groapă mare împreună cu alții mulți.

Căci și el fusese soldat în tinerețele lui, și el fusese în lupte și șeica, cât de ușor e să mori într'o luptă. Dar nu! „Mehmet al meu nu va muri acolo — gândia bătrânul Abdul, — el va face viteji multe, va fi laudat de toți și se va întoarce sănătos acasă“.

În decursul resbelului, se trimiteau liste și diare în toate părțile, cu numele soldaților căduți. Și de câte-ori sosiă câte-o astfel de listă, tremurând și cu ochii plini cu lacrimi, citia bătrânul Abdul șirurile lungi de nume de pe ea. Și după ce se incredință, că Mehmet al lui mai trăiește încă, se întoarcea acasă, se încuia în casă și citia din coranul cel vechiu, pe care-l ținea într'o ladă de fer. Acolo numai mai află mângăere, acolo numai mai află speranță.

Câte-odată se însufleția, un zimbet i se ivia pe buze, ridică mâinile în sus și pronunță numele lui Allah. De sigur, că citia atunci, vre-un verset frumos al Profetului...

Într'o zi, între morții scriși pe o listă sosită din Paris, citi și numele lui Mehmet... Abdul remase nemișcat, înlemnit, cu ochii ațintiți pe numele fiului său. Apoi o șguduitoră puternică simți în tot corpul, fața lui luă o expresie ciudată, posomorită, din peptul său eși un strigăt desperat de Allah, Allah, și cădă jos fără simțiri.

Brașov.

STELIAN.

SALON.

Bibliografie.*

Radu D. Rosetti: „Valuri“, poezii. București 1900.

Observația generală ce se poate face celor mai mulți poeți ai noștri, este aceea că cercul lor de inspirație e prea îngust, că subiectele ce cântă sunt scoase din aceeași mică lume a sentimentelor, că nu cunosc decât durerile și bueniile subiective.

De aceea colecțiunile lor de poezii apar monotone, căci a cetui veciniei aceeași jale și aceeași tânguire, ori cu câtă artă să se exprime, în cele din urmă te plictiseșec.

Acești poeți se pot compara cu muzicanții, cari, în loc de a se servi de toate strunele, cântă numai cu una. Fie înse cât de esecelenta cântarea cu o strună, ea totuși face impresiunea de maestrită, de forțată și prin urmare de nenaturală: ne cuprinde numai mintea, nu și inima; admirăm tehnica briliantă, dar inima noastră rămâne neimpresionată, goală și rece.

Deosebirea între acești artiști de muzică și între acei poeți ai noștri, este aceea, că artiștii au și alte coarde, câtă vreme poezii aceia par a nu avea altele sau nu știu să cânte cu ele.

Amorul, ce e drept, este un sentiment universal, care pune în exaltație toată ființa omenească, schimbă lumea și face minuni. A cânta amorul este subiectul de predilecție al tuturor poezilor lirice. Inse a cânta numai amorul, numai impresiunile sale subiective, nu poate fi misiunea unui poet modern, căci dânsul are să înfățișeze toate sentimentele, cari emană din ființa omului.

Viața familială, iubirea de copii, peripețiile trafului: rolul nostru în viața publică, ideile cari cutriera lumea modernă; iubirea de popor, de neam, și de țară; adorarea lui Dumnezeu — nu inspira pe acei poeți ai noștri adâncii în melancolia egoismului îngust.

Natura însăși nu înzestreaază covoarele sale de verdeață numai cu un fel de flori, ci le presară cu toate colorile ce are, presintându-și astfel toate comorile sale de frumuseți.

Alexandri, Bolintineanu, Mureșan, Eminescu și Coșbuc au priceput aceasta. Iată cuvântul, pentru care numele lor va trăi totdeauna ca al unor adeverați poeți naționali.

Aceste idei mi se sugerează de câte ori eitiese vr'o colecțiune nouă de a tinerilor noștri poeți.

Cu părere de rău ved, că talentatul autor al volumului de poezii „Valuri“, dl Radu D. Rosetti, încă se încheie într'un cerc îngust și nu dă sbor fantasiilor sale să vadă și să ne cânte și alte orizonturi.

A început frumos. Primele sale inspirațiuni au atras numai decât interesarea cercurilor literare, căci s'a presintat cu niște poezii cu vervă, având aune-

ori ascuțituri epigramatice, clare și plăcute. Și precum a început, așa a și continuat, deșteptând o interesare tot mai mare și făcându-și un nume bine cunoscut.

Cum scotea înse volume după volume, din ce în ce eșia mai mult la iveală, că izvorul său de inspirație e marginit; că fondul rămâne același, numai forma se schimbă: că ne pictează cu alte colori aceleși tablouri, pe cari le cunoașcem din lucrările sale de mai-nainte.

Susținem acestea nu spre a contestă talentul autorului, care este indiscutabil, ci spre a-i trage luarea aminte, că ar fi de dorit să iasă din îngustul său cerc de pân' acum și să caute și auzirea subiecte noi, cari să dea mai mult colorit lirei sale.

Ceea ce priveșce volumul „Valuri“, de care avem să ne ocupăm, acela — de și inferior celor de mai-nainte — se presintă în condițiuni remarcabile.

Ca fond oferă multe calități, concepții poetice bine înjghiebate, gândiri intime, sentimente gingase; ca formă o limbă ușoară, clară și naturală.

Asupra întregului volum se varsă un aer pessimist, ceea ce autorul ne motivează prin cuvintele:

Slăbiți-mi ochi, de când în lume
Știși privirea s-a'n lăsat,
Vedut-a'n numai plâns și jale:
Și numai jalnic am cântat.

Pe tema aceasta sunt brodite aproape toate cele mai de seamă bucati.

Cele mai reușite sunt: Morminte goale, Un vis, La mănăstire. Pecat că găsim și versuri ca: „In așteptare“ și „Portretul“, cari nu se potrivesc cu moralul.

Pintre cele 37 de poezii originale, se afla și 7 traduse frumos și armonios.

Versificația este corectă. Numai ici-colo câte o abatere. De exemplu, în poesia „Morminte goale“ găsim și următoarea strofă:

Prăbegii în urma lor, știu bine
Că fundul erudei mări i-a supt,
Că unde vin să se închine,
Nu doarme nimeni dedesupt.

Aici nonsensul „i-a supt“ e pus numai pentru ca să rimeze cu „dedesupt“.

Desconsiderând aceste mici defecte, cartea cuprinde pagini bine scrise, autorul merita mențiune onorabilă.

IOSIF VULCAN.

*****

Nevasta unui samsar de falimente se duce la un pictor român dicându-i:

— Dle, as voi și eu să am portretul bărbatului meu, care a murit.

— Aveți, me rog, vre-o fotografie de-a răposatului?

— Nu, dar am un act de urmarire unde toate semnalmentele lui sunt exacte.

↑
Între bucătărese.

— Cum se găteșce la voi?

— Bine, dar țărăneșce.

— Dar la voi?

— La noi prost, dar boereșce ...

* Raport presintat Academiei Române.

Suvenirî nimicite.

— La ilustrația din nr. acesta. —

Un roman întreg ne prezintă tabloul acesta. Istoria unui amor se desvêlue înaintea noastră. Ea a iubit cu toată căldura inimei, a fost fericită și a crezut că fericirea aceasta nici odată n'are să se sfêrșească. Dar s'a înșelat. El ș-a uitat jurămintele, a parasit-o cu desevêrsire, a tradat-o. În starea ei desperată, numai aducerea aminte o mai mângăie din când în când. Singură în odaia ei își adună suvenirile fericirii pierdute; mai citeșce odată scrisorile lui, prin cari i-a jurat credință vecinică; apoi rënd pe rënd le aruncă în foc, să se nimicească, să nu mai fie nimic ce să-i amintească trecutul.

TEATRU.

Societatea pentru fond de teatru român la Abrud. Avis. Domnii membri ai comitetului pentru aranjarea festivităților împreunate cu ținerea adunării generale a „Societății pentru crearea unui fond de teatru român”, în Abrud, sânt poftiți a participă la ședința plenară, ce se va ține duminică, în 6 maiu st. n. a. e., la orele 2 p. m., în localul „Casei române”. Abrud, în 28 aprilie 1900. Petru Popovici, președinte. Dr. Alex. Borția, secretar.

Concert și teatru în Caransebeș. Societatea română de cântări și muzică din Caransebeș a dat în duminica Tomei, concert și reprezentație teatrală, în sala otelului Pomul Verde. Întêiu s'a jucat comedia „Trei doctori” localisată de dna Virginia A. Vlaicu, prin dșoarele V. Têrziu, A. Român, A. Popovici și dnii D. Parvulescu, Pesura, A. Aliontie, I. Horvat, G. Bona. Apoi urmă concertul: 1. N. Ștefu. „Horă nouă”, cor de bărbați. 2. Verdi. Arie din opera „Traviata”, cântată de dșoara Anița Onițiu, acompaniată la pian de dșoara Maria Onițiu. 3. I. Vidu. „Logoșana”, cor mixt. 4. C. Kreutzer. Romanța din opera „O noapte în Granada”, cântată de dșoara Anița Onițiu, acompaniată la pian de dșoara Maria Onițiu. 5. G. Musicescu. „Marș regal”. În fine dans.

Concert și reprezentație teatrală în Cefa. A doua zi de Pașci s'a dat la Cefa, comună în apropierea Orașii-mari, un concert poporal și reprezentație teatrală sub conducerea învățatorului Ioan Costa. Publicul înse nici de asta-data n'a sprijinit cu căldura meritată aceasta producțiune a tinerimei țărăneșei de acolo. În concert s'au cântat doine populare, apoi s'a declamat „Sentinela română” de V. Alexandri; în urmă s'a jucat „Idil la țară” comedie localisată. Succesul a fost peste așteptare.

MUSICĂ.

Serată literară-musicală română în Budapesta. Societatea de lectură Petru Maior a tinerimei române din Budapesta va aranjă astăzi la 5 maiu n. o serată literară-musicală sub patronajul dlui dr. Alexandru Mocsonyi și cu grațiosul concurs al dșoarelor Virginia Gall, Valeria Pap și Clotilda Oltean și al artiștilor băeți Ernest Lengyel de Bagota și

Iuliu Pușcariu. După concurs va urmă petrecere cu dans.

Concertul Reuniunii române de muzică din Sibiu. Duminică la 16/29 aprilie s'a dat primul concert, sub conducerea dlui Timoteiu Popovici, al Reuniunii române de muzică din Sibiu, cu următorul program: 1. „Concert bisericesc” pentru cor mixt, de G. Musicescu. 2. a, „Eü sânt o salamandră”, cor din Hafis de F. Gernsheim; b, Copilă tinerică, de G. Dima. 3. a, Corul marinarilor, din „Othelo”, act II-lea, de G. Verdi; b, Primăvara, cor mixt de T. Popovici. 4. Brumărelul, baladă populară pentru cor mixt cu soli și acompaniată de pian, de I. Mureșianu. Succesul, precum aflam, a fost complet și toți au felicitat pe dl Timoteiu Popovici, noul dirigent al corului. În deoseu a făcut bună impresiune, că în program au fost reprezentați patru compozitori români.

Concertul dlui D. Popovici la București. Re-numitul bariton wagnerian, dl Dimitrie Popovici, petrece la București, unde a anunțat pentru astăzi sâmbătă un concert în cerc intim în sala Liedertafel.

Reuniunea sodalilor români din Sibiu a ținut la 13/26 aprilie, a patra ședința literară-musicală sub conducerea presidentului Victor Tordășianu. Cu asta ocaziune dșoara Eugenia Grecu a executat pe pian „Potpuriul românesc” al dlui Iacob Mureșianu; dșoara Elenuța Buiana a declamat poezia „Mama” de Coșbuc; dl Const. Ban a citit poezia „Omul reü în-surat” de Atanasii Georgiu; dl Teodor Libeg a declamat anecdote de Speranța; în sfêșit dșoara Eugenia Grecu a executat pe pian valsul „Zina munților” de Ioanovici.

Concert la Avrigh. Inteligența română din Avrigh va da, cu concursul unui grup de teologi din Sibiu, concert în 6 maiu n. Program. 1. „Iata ziua triumfă” de W. Humpel. 2. a, „Coroana eufundată”, de Bönick. b, „Nu-s —!” de *. 3. „Cântecul ciobanului”, solo de bass executat de Andrei Ludu. 4. a, „Marș eroic” de Stanz. b, „Musicianții de la Praga”, de Th. Krause. 5. a, „Hora Sinaii” de G. Ventura. b, „Toaca” de *. 6. „Doina”, solo de flaut, executat de Emil Terehilă. 7. a, „Foate verde de trifoiu” b, „Tot ți-am dis” de T. Popovici. 8. „Cisla”, operetă comică cu soli de C. G. Porumbescu. După concert dans.

Concert la Cacova. Corul vocal din Cacova, Banat, va aranjă duminică la 6 maiu n. concert poporal, cântând compoziții de Musicescu, Porumbescu și Vidu.

BISERICĂ și ȘCOALĂ.

Sinoadele bisericeii gr. or. române s'au deschis în duminica Tomei la Sibiu, Arad și Caransebeș și au ținut aproape toată săptămâna. — În cuvântarea de deschidere, în Pr. SSa arhiepiscopul și mitropolitul Ioan Metianu, a accentuat, că adevăratul liman al mântuirii noastre a fost biserica și că tot ea va fi și în viitor conducătoarea noastră cea mai sigură. — Pr. SSa episcopul Iosif Goldiș, deschidând sinodul a constatat, că rezultatul după cele zece perioade sinodale expirate, nu stă în proporție cu timpul de 31 de ani, nici cu sacrificiile aduse. Apoi a făcut următoarea enunțaiune: Între greutățile cu cari avui a me luptă de loc la începutul activității mele, este

lipsa de puteri muncitoare chiar în centru la conșistoriul aradan, încât sînt silit a repetîi cuvintele Înalt Prea Sfințitului meu antecesor, pronunțate aici la începutul arhipăstoririi sale, înainte cu 24 de ani, făcînd: „Domnilor, nu am oameni!“ — *Sinodul din Caransebeș*, din cauza indispoziției Pr. SSale episcopului Popea, a fost deschis de archimandritul Fil. Musta.

Noû canonic la Blaș. Maj. Sa monarchul a înțarîit numirea dlui profesor gimnasial Alexandru Uilacian în stalul de canonic al capitulului din Blaș, în locul reposatului Elie Vlassa. Noul canonic e însorât, are familie: astfel acum la Blaș sînt doi canonici căsătoriti.

Internatul gr. or. românesc din Beinș. Dl Dimitrie Negrean, cunoscutul fruntaș și mecenat din Beinș, a făcut pe spele sale (140 fl.) instrumentele trebuincioase la gimnastică, precum și înscripțiunea institutului.

Adunare de învățatori în Mercurea. Reuniunea învățătorilor români gr. or. din protopresbiteratul Mercurei va ține adunarea sa generală în Mercurea la 29 aprilie (6 maiu); fiind președinte dl Ilie Georgescu, secretar dl Nic. Simulescu.

Adunare de învățatori în Cașva. Reuniunea învățătorilor gr. cat. din despărțemîntul Reghinului, aparținîtor archidiecesei gr. cat. de Blaș se va întruni în adunare generală de primăvară la 5 maiu st. n. în comuna Cașva, sub presiul dlui George Maior, notar dl Mihail Pascu.

Adunare de învățatori în Gîuluș. Reuniunea învățătorilor români gr. cat. din despărțemîntul Ernului își va ține adunarea generală în comuna Gîuluș la 9 maiu st. n. sub presiul dlui Emiliu Frâncu, notar dl Ales. Seridon.

C E E N O U.

Despărțemîntele Asociațiunii din Sibiiu. *Comitetul despărțemîntului oradan*, sub presiul dlui Nicolae Zigre, a ținut la 26 aprilie ședința în care s'a constituit, alegîndu-se vicepreședinte dl Artemie Sarkady canonic, cassar dl dr. Coriolan Pap, controlor dl dr. Florian Duma și notar dl Andreiu Horvath. — *Despărțemîntul Bocșa* a ținut adunarea sa generală în comuna Fizeș a treia și de Pașei, sub presiul dlui avocat Ioan Budințan; cu asta ocașiune învățatorul Ștefan Albu a ținut o prelegere despre pomărît, iar inv. D. Pruneș despre cultura galitelor: în urmă preotul P. Eremie a cetit o lucrare „despre sălășe“.

Mormîntul lui Iancu, precum aflăm din „Tribuna“ e bine îngrijit. La inițiativa parocului Ioan Jurca, s'a făcut în giuru-i un grilagiu din lemn de stejar cu spițe de brad, colorate negru, iar capetele de-asupra alb. Mormîntul însuș este reparat și plantat cu flori: lângă mormînt se află trei moliți, plantați de o femeie cu tragere de inimă.

Loteria Casei Naționale. În scopul înființării Casei Naționale în Sibiiu, în care să se așeze un muzeu național istoric, etnografic și etnologic, comitetul Central al Asociațiunii a aranjat o loterie de efecte, a cărei sortire se va face la 31 maiu. Doritori d'a ajutat scopul măret, toți bunii Români au să-și cumpere din aceste losuri. Ele se află de vîndare la biroul Asociațiunii în Sibiiu, strada Morii nr. 8, la toate băncile și librăriile românești, cu prețul de 1 coroană. Câștigul principal are valoare de 10.000 coroane.

Asociațiunea meseriașilor români din Brașov a ținut adunarea sa generală în duminica trecută, sub presiul dlui N. Petra-Petrescu, constatîndu-se progresul ce reuniunea a făcut. În urmă s'a reorganizat comitetul, Dl N. Petra-Petrescu, ocupat cu alte multe afaceri, a declarat că nu mai poate primi să fie reales președinte; astfel a fost proclamat președinte onorar, iar președinte activ s'a ales profesorul Ioan Socaciu, în comitet au mai intrat dnii Petru Pop jude și Ioan Panțu profesor.

Societatea română de diletanți „Progresul“ din Făgăraș se va întruni în adunare generală la 13/26 maiu, în localul institutului „Furnica“, sub presiul dlui dr. Ioan Turcu președinte, dl Ioan Berescu secretar. La ordinea zilei: 1. Deschiderea ședinței și încassarea taxelor. 2. Constatarea membrilor prezenți îndreptățiți la vot. 3. Alegerea comisiunilor. 4. Raportul și rațiociniul comitetului. 5. Censurarea raportului și a rațiociniului. 6. Propuneri diverse. 7. Constituirea pe un nou period de 3 ani. 8. Închiderea ședinței.

Petrecere ardelenescă în București. Duminică după amiazi, la orele 2 și jumătate, s'a sfințit, la Bucureși în biserica Sft. Gheorghe-Noû, drapelul societății „Frăția“ a Românilor din comuna Cața (Transilvania). Dl primar Delavrancea a delegat pe ajutorul seti, dl Bărbătescu, ca să asiste la această serbare. Nași au fost dna și dl Comșa. Seara s'a dat un bal la „Baile Eforiei“, la care a luat parte un numeros public din colonia transilvăneana a Capitalei. Dl dr. Istrati, ministrul instrucției publice, fiind la Cîmpina a trimes telegrafic societății „Frăția“ felicitările sale, scusîndu-se că nu poate veni. În locul dsale a delegat pe dl Ionnescu-Gion, inspector-general, ca să-l represinte. Dl Gion a fost primit la intrare în sala balului de președintele societății dl Ig. Mircea și de membrii comitetului cari i-au oferit un splendid buchet cu panglică tricolore. Între cei prezenți a fost și dl Petre Șfetescu, fost prefect. Petrecerea, serie „Timpul“ a fost foarte animată și a durat până spre ziuă.

Reuniunea română de agricultură din comitatul Sibiiului a ținut a treia zi de Pașei o întrunire agricolă în comuna Ilimbav sub presiul dlui secretar Victor Tordășan, unde s'a și decis să se înființeze o bancă sătească sistem Raifeisen.

Pictorul Munkácsy a încetat din viață în 1 maiu în sanatorul din Eendenich, în etate de 56 ani. În mormîntarea-i se va face în Budapesta, pe spelele țerii.

Au murit: *Ioan Gerasim*, jude r. de tablă, în Alba-Iulia, la 20 aprilie, în etate de 58 ani; — *Laura Urzicean*, soție de notar comunal, în Bicz, comitatul Ciuc, la 13 aprilie; — *Eudochia Danila n. Hada*, mama dlui primar George Danila din Hunedoara, la Ighin, la 23 aprilie, în etate de 86 ani; — *Iosif Ciura*, paroc gr. c. deficient în Bucium-Seasa și viceprotopop onorar, la 26 aprilie n., în etate de 60 ani; — *Isaia Faur*, preot gr. or. în Pâncota, la 7/20 aprilie, trăind 67 ani.

Mulți cumpărători de losuri nu știu, că nu se escomptează sumele de câștig ale losurilor neplătite sau perdue, — căci și de aceste se pot pune ușor în circulațiune. În privința aceasta firma Feleki József, al cărei anunț din numărul acesta îl recomandăm atențiunii cetitorilor, a făcut dispoziții remarcabile, prin care orî cine primește cea mai mare siguranță.

Proprietar, redactor respundător și editor:
IOSIF VULCAN. (STRADA ALDÁS NR. 296 b.)

A v i s.

Din partea direcțiunii institutului de credit și economii Bihoreana se face cunoscut, că acțiunile nr. 207, 215, 222, 223, 862, 919, 920, 1168, 1191, 1192, 1193, 1194, 1253, 1352, 1353, 1432, 1443, 1444, 2038, 2039, 2044, 2045, 2478, 2783, 2784, 2815, 2927, 2928, 2929, 2989, 2997, 2998, 625, 626 și 627, conform dispoziției §-lui 10, din statute se anulează.

Dat în Oradea-mare din ședința direcțiunii institutului ținută la 18 aprilie 1900.

Direcțiunea institutului de credit și economii
BIHOREANA.

Cei mai norocos

și cel mai bun izvor de cumpărare

a losurilor de loterie de classa ungara.

Ca să pot mulțumi clientela mea în toată privința, vînd

 numai de acele losuri originale

cu *prețul oficial*, cari totodată sînt prevedute cu *quitanțierea* și cu signarea resortului de cambii a

Băncii comerciale ungare de Pesta.

(Capital social: 30 milioane cor. Fond de rezervă, 25 milioane cor.)

Prin urmare în ceea ce privește escontarea promptă și culantă, ofer **garanțiile cele mai sigure.**

Cele mai multe câștiguri

s'au făcut totdeauna prin losurile loteriei de classă cumpărate la acest institut. Losurile câștigătoare se pot trimite pentru escontare și de-a dreptul la numitul institut și plățirea acestora se efectuează în ori ce sumă **numai decât după tragere.**

Loteria de classă reg. ung. privilegiată

e cea mai buna în lume,

care întrece chiar și loteria prusiană, din 100.000 de losuri se sortează 50.000 **adica jumătate.** În șese trageri consecutive, se sortează:

13 milioane și 160.000 coroane în bani gata. Câștigul principal, în cas de norocire, e **un milion de coroane.** De oarece **tragerile** primei clase se vor face deja la

17 și 18 maiu an. c. st. n.

și asortimentul, în urmarea cererilor multe, se exhaustiază, rog ca comăndele să se facă **cât mai curînd.**

Prețurile losurilor originale de cl. I

Un los întreg	--- 12 cor. ---		Un $\frac{1}{4}$ de los	--- 3. cor. ---
O $\frac{1}{2}$ de los	--- 6 cor. ---		Un $\frac{1}{8}$ de los	--- 1 50.

Planuri de joc și liste de trageri trimit punctual

FELEKI JÓZSEF vîndător de losuri de loterie de cl. ung.

(1-2)

Budapesta, IX Üllői ut 21.